

ప్రభుత్వం

నిజం దాగదు.. వార్త ఆగదు

జాతీయ తెలుగు దినపత్రిక
www.prabhathasuryudu.com

సంపాదకీయం

EDITORIAL

పివి దార్శనికతకు ప్రతిరూపం మన్సోహన్ సింగ్!

వి ప్రధానికాకుండా ఉండివుంటే భారతదేశ గిత మరొలా ఉండేది. ఇష్టాలు దేశం పరుగుతేరి కాదేమో. ఆరిక సంస్కరణలతో దేశానికి పునాది వేసినపి వివి... తన కార్యచరణ కోసం నిష్పత్తులైన వారిని ఆనాడు ఎంపిక చేసుకున్నారు. అలా ఎంపిక చేసుకున్న వారిలో అగ్రగణ్యులు మన్సోహన్ సింగ్. ఆరిక సంస్కరణ లక్ష్మిజిం వేయాలన్న లక్ష్మింతో పివి చాల లోతుగా ఆలోచించి నిరయాలు తీసుకున్నారు. ఈ క్రమంలో ఆనాడు ప్రణాల్ ముఖిష్టి లంటి వారిని కూడా కాడని ఆరిక శాఖను ఏరికోరి మన్సోహన్ సింగ్కు కట్టిపెట్టరు. తన ప్రణాళిక మేరకు మన్సోహన్ మాత్రమే పనిచేయగల సమర్పడని పివి నమ్మారు కాబట్టి ఆరిక సంస్కరణల రథం పరుగుత్తాడి. ఆర్విల గపర్రగా మాత్రమే.. పెదగా ఎవ్వరికి గుర్తింపులేని మన్సోహన్ ఆనాడు పివి కేవినేర్లో చేరడంతో ఆయన ప్రతిథి కూడా బయటపడింది. పివి ప్రధానిగా బాధ్యతలు చేపటే నాటికి దేశ ఆరిక వ్యవస్థ అస్తప్పంగా ఉంది. విదేశి బ్యాంక్లో బింగారం కుదుపడెట్టారు నివృద్ధీగం తాండువిసేంది. ఇవ్వస్తి బాగా ఆకశింపుచేసుకున్న నేతగా పివి నరసింహావు మందుగా దేశ ఆరిక వ్యవస్థ చక్కద్విడాలన్న సంకల్పంతో తన కార్యచరణను ప్రారంభించారు. అలా పివి తనకు చేదోదువాదోదుగా, రాజకీయ మకిలి అంటని మన్సోహన్ ఎంచుకోవడం ఓ పెద్ద మైలురాయిగా చెప్పుకోవాలి. అలా పివి మార్గస్థిరేశనంలో మన్సోహన్ ఆరికమంత్రిగా తనవంతు ప్రయుత్యాలు మొదలు పెట్టారు. ఆ సంస్కరణలే నేటికి మనకు అన్నం పెడుతున్నాయి. పివి తీసుకుని వచ్చిన సంస్కరణలను ఆనాడు అంతా వ్యతిరేకించి నా... ఇవాళ మనమంతా విదేశాల వైపు చూడగులుగుతున్నా.. విదేశీ చదువులకు వెళుతున్నా, విదేశీ వస్తువులను కొనగలుగుతున్నా.. అందుకు ఆనాటి సంస్కరణలే బీజం వేశాయి. అలా తొలిపారి మన్సోహన్ సింగ్ ఆరికమంత్రిగా 1991లో బడెట్ ప్రవేశ పెట్టారు. ఆధునిక భారత్ వైపు అడుగులు వేయించిన 1991 బడెట్ పై మన్సోహన్ సింగ్కు సాంత పార్టీ నుంచి కూడా తీవ్ర వ్యతిరేకత వ్యక్తమంది. ముఖ్యంగా ఎరువులు, పెట్రోల్, ఎల్పీటీ ధరలను పెంచడం చాలామంది ఎంపీలకు మింగుదు పడలేదు. కానీ, మన్సోహన్ మాత్రం ఆ వ్యతిరేకతను చాలా నున్నిటంగా స్నేకరించారు. ఇదంతా ఆనాటి ప్రధానిగా పివి అంతర్ంగం నుంచి వచ్చిన నిర్దయం. అందుకే నాటి ప్రధానికి పివి నరసింహావు కూడా సభ్యులను ఒప్పిచే భారం మన్సోహన్ పై వేసి మానంగా ఉండిపోయారు. ఈనేపథ్యంలో మన్సోహన్ తోటి సభ్యులను ఒప్పించి.. మెప్పించి మందుగు వేశారు. ప్రధానిగా పివి నరసింహావు బాధ్యతలు చేపట్టాగానే.. ఆరికమంత్రిగా మన్సోహన్ సింగ్ను ఎంపిక చేశారు. ఈ నిర్దయం అందరినీ ఆశ్చర్యానికి గురిచేసింది. ఎట్కెలకు ఆయన 1991 జూలై 24న గతంలో ఎప్పుడూ చూడని, భారత్ తలత్తుకుని మందుకు సాగేలా బడెట్ను ప్రవేశ పెట్టారు. తన బడెట్లోని విధి అంశాలను మన్సోహన్ ఆనాడు మిాదియాకు సప్పంగా విపరించారు. దానిని 'బడెట్ విత్ హ్యామున్ ఫేస్'గా అభివరించారు. తీవ్ర విపుర్యల మధ్య కూడా ఎరువులు, పెట్రోల్ ఎల్పీటీ ధరల పెంపును సమర్థించారు. మరోవైపు సాంత పార్టీ నేతల్లో వచ్చిన అసంతృప్తిని నాటి ప్రధాని నరసింహావు గమనించి.. ఆగస్టు 1న కాంగ్రెస్ పార్లమెంటరీ పార్టీ మాటింగ్ ఏర్పాటుచేశారు. ఎంపీలు తమ ఆగ్రహం, అనంతృప్తిని బిపారంగంగా వెళ్గకేర్కేందుకు అవకాశం ఇచ్చారు. వాటిని

మనోహన్ నేరుగా ఎదుర్కొని సమాధానం చేపేలు
నరసింహరావు వ్యాసంగా ఉన్నారు. ఈ సమావేశం 2, 3
తేలీల్లో ఇది సుదీర్ఘంగా కొనసాగింది. వాలీల్లో కూడా ప్రథాని
పాలొన్నారు. ఈనంద్రభృంగా మనోహన్కు కేవలం మణిశంకర్
అయ్య్, నాథూరామ్ మిర్చ నుంచి మాత్రమే మధురు
లభించింది. ఇది రాజీవ్‌గాంధీ ఆకాంక్షలకు తగినట్లు ఉండని
నాడు అయ్య్ వరించారు. సభ్యులను శాంతపరేచేందుకు నాడు
మనోహన్ ఎరువుల ధరల్లో
స్వల్ప తగింపును చేశారు. ఎల్పీజి, పెట్రోల్ ధరల్లో మాత్రం
రాజీ వడలేదు. మొత్తం మిదా అన్ని పక్కాలను
శాంతపరుస్తానే.. ఎరువుల ధరలపై నియంత్రణ తొలగింపును
కొనసాగించ గలిగారు. వాసువానికి లిష్ట్ ప్రవేశపెట్టాలిన జులై
నాల్కిటి భారత విదేశీ మారకడవ్యా హర్టాగ్ అడుగం లీంది.
దీంతో ఆ నెల అర్బీచి తన వద్ద ఉన్న 41 టస్టుల బంగారాన్ని
బ్యాంక్ అఫ్ ఇంగ్లాండ్ వద్ద కుదవపెట్టి విదేశీ మారక ద్రవ్యాన్ని
తెచ్చుకొంది. ఇది కూడా కొనాళ్లు మాత్రమే దేశ అవసరాలు
తీర్చగలదు. దీంతో పీవీ-మనోహన్ జోడీ వ్యక్తిరేకతను
ఎదుర్దిది దేశాన్ని సంక్షేప సుడిగుండం నుంచి ఒడ్డుకు
చేర్చింది. అలా ఒక్కే సంస్కరణతో ఆర్కిటంగా భారతీసు
బిలోపేతం చేయడంతో పాటు.. దేశాన్ని ప్రపంచ దేశాల సరసన
నిలాట్టే అతిపెద్ద కార్బూక్యూమన్ సాగింది. ఇవాళ మారుమూల
గ్రామాలకు చెందిన వారు కూడా ఉన్నత చదువులకు విమానా
లెక్కి వెళుతున్నారంటే అందుకు ఆనాటి ప్రధాని వివి దార్శనికత

కారణం. అయిన ఇహను వెనలుబాటుతో మన్సోహన్ సింగ్ ఆర్థికరంగాన్ని బల్గాపేతం చేసేలా కార్బోక్షమాల కు శ్రీకారం చుట్టారు. యూపీవీ హాయాంలో 2004 నుంచి 2014 వరకు మన్సోహన్ సింగ్ దేశ ప్రధానిగా భాద్యతలు నిర్వర్తించారు. ఆ సమయంలో విషక్షాలు ఆయన్ను 'హొన ప్రధానమంత్రి' అంటూ విమర్శలు చేశాయి. ప్రధానంగా నేటి ప్రధాని మోడీ ఈ విషక్షాలు ఓ ఇ అడుగు ముందుకు వేసి హొనమన్ని అంటూ విమర్శించారు. ఆర్థిక దివాళ అంటూ విమర్శలు చేశారు. అయితే మన్సోహన్ వెడ్జెక్షనల కాలం నాటి ఆర్థిక వ్యవస్థకు, నేడు మోడీ అనుసరిస్తిన్న ఆర్థిక వ్యవస్థ తీర్చున్న పరిశీలన్నే మనమంతా ఎక్కడ ఉన్నామా గమనించవచ్చు. ధరల పెరుగుదల, జివ్సీ పేరుతో పన్నుల భారం పంటివన్నీ చూస్తున్నాం. కానీ మన్సోహన్ కలాంలో జిడిపికి నేటి జిడిపికి తేడా గమనించవచ్చు. దొర్చుణం, ధరల పెరుగుదల, పెట్రో ధరల సవారీ, నిర్దోషగం, డాలర్ మారకం రేటు అన్ని గమనిసే..మన్సోహన్ ఆర్థిక విధానాలు ఎంత భాగున్నాయో అర్థం చేసుకోవచ్చు. కానీ వీటిని అర్థం చేసుకోని వారు ఇద్దరు మాత్రమే ఉన్నారు. వారిలో ఒకరు ప్రధాని మోడీ, రెండోవారు ఆర్థిక మంత్రి నిర్మలు సీతారామం మాత్రమే. కాంగ్రెస్‌లో ఉన్న మన్సోహన్ ఏనాడూ ఆరిక విధానాల నుంచి పక్కకు తొంగిచూడడిదనడానికి ఇదే నిదర్శనం. పివి - మన్సోహన్ నిర్ణయాలను పరికిస్తే నేటి మోడీ ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్జు యాలు దిగుడుపే.

మౌనమే మన్మహాన్ సమాధానం

విమర్శలకు..పనితనంతో
జవాబు
చరిత్రే తనను గుర్తిస్తుందని
అనాడే వెలడి

రా జక్కీయాల మకిచి అంటని మహానేత మన్మహాన్ సింగ్. అందుకే యాపిల్ వాయాంలో పడేళ్ళు ప్రధానిగా ఆయన ఎన్ని విషయాల్లు వచ్చినా హోనంగా భరించారు. హోనమని అంటూ అంతా హేళన చేసినా పల్లిత్తు మాట కూడా మాటల్లాడే వారు కాదు. తన పని చేసుకుంటూ మందుకు వెళ్డడు మాత్రమే ఆయనకు అలవాటు. ఓరకంగా చెప్పాంటే ఏమి సాన్నిహిత్తుంటే ఆయన కూడా తక్కువ మాటల్లాడడం.. ఎక్కువ పనిచేయడం అన్నది అలవాటు చేసుకున్నారేమా. అయితే పదవిలో ఉన్నంతకాలం ఆ విషయాల్లుపై హోనంగానే ఉన్న ఆయన ఒక పుస్తకం రూపంలో బాటికి కొంటు ఇచ్చారు. 2018లో 'ఛేంజింగ్' ఇండియాపుస్తకాన్ని విడుదల చేశారు. ఆర్కివేత్ స్టో నుంచి దేశ ప్రధాని వరకు ఎదిగిన తన ప్రయాణాన్ని ఆ పుస్తకంలో వివరించారు. దాని విదుదల సందర్భంగా మన్మహాన్ సింగ్ మాటల్లాడారు. 'నేనో హోన ప్రధానినంటూ ప్రజలు కొండరు నన్ను ఫిలిస్తుండేవారు. ఈ పుస్తకం వారికి సమాధానం ఇస్తుంది. మాడియా మందు మాటల్లాడటానికి భయపడే ప్రధానిని కాను. నేను తరచూ ప్రెస్సెంట్ మాటల్లాడతుంటాను. విడిశి పర్యాటనను పూర్తిచేసుకొని తిరిగొచ్చేప్పుడల్లా మిదియా సమావేశంలో పాల్చినేవాడిని. వాటవ్యాప్తి గురించి పుస్తకంలో వివరించాను' అని ఆ సందర్భంలో విషయకులకు తనదెన రీతిలో బదులిచ్చారు. 92 ఏళ్ళ మన్మహాన్ సింగ్ పయసురీత్యా తల్లిత్తున అనార్గ్య సమస్యలతో గురువారం నిన్న రాత్రి మరణించారు. నేన్మహాన్ పడేళ్ పాటు దేశానికి ప్రధానిగా పని చేశారు. అంతకుమందు ఆర్బిషిప్ గవర్నర్గా వ్యవహరించారు. ప్రధానిగా పీఎస్ నరసింహరావు వాయాంలో ఆర్కిక మంత్రిగానూ బాధ్యతలు నిర్వహించారు. దేశ ప్రధానిగా వీచేశ సేవలు అందించిన ఆర్కివేత్, సంస్థరళివారి మన్మహాన్ సింగ్ మృతి దేశంలో విషాదం నిపించి, గురువారం రాత్రి 11 గంభిల సమయంలో ఆయన మరణవార్త తెలిసిన వెంటనే అందరూ తీవీలకు అతుక్కుపోయారు. ఆయన సేవలను గుర్తు చేసుకున్నారు. మాట ప్రధాని పీఎస్ నరసింహరావు చెక్కిన లిపిమే మన్మహాన్ సింగ్.

1991 సుంచి 1996 వరకు దేశ ప్రధానిగా పీవీ వసిచేసిన ప్రాదు ఆర్బిట్ గవర్నర్గా ఉన్న మన్సోహన్‌సింగ్ ప్రతిభను గురించి తిరికశాఖ మంత్రి బాద్యతలు అప్పగించారు. 1992లో పీవీ, మన్సోహన్‌సింగ్ కలిని ప్రవేశపెట్టిన ఆరిక సంస్కరణలే ప్రపంచంలో మన దేశం తల్లికుని నిలబడేలా చేశాయని ఆరిక రంగ నిపుణులు చెబుతుంచారు. అలా మన పీఎస్ కి గురువుకు తగ్గ శిశ్ముడిగా మన్సోహన్‌సింగ్ పేరు తెచ్చుకున్నారు. మాటలు లేవు.. మాటలు దేచి లేదు.. చేయాల్చిన పనులు చేసుకుంటూ వేళ్ళ వౌనములుగా వీరు దేశ సేవలో తరించారు. జీవితాంతం చివాద రహితంగా మన్సోహన్ వౌనంగానే నమాశానం ఇచ్చేవారు. తనపై విమర్శలను పెద్దగా పట్టించుకొకుండా తనపని తనంతో జాబు ఇచ్చేవారు. అందరికంటే ఈ జరిత్తే నాకై దయ చూపుతుందని మాజీ ప్రధాని మన్సోహన్ సింగ్ పదేళ్ళక్రితం అన్న మాటలిచి. ఇప్పుడు అవి నిజమని నిరూపించి వెళ్లిపోయారని అన్నారు కంగ్రెస్ ఎంపీ శాఖరూర్. మన్సోహన్ సింగ్ మృతివై ఆయన తీవ్ర దిగ్వాప్రతి వ్యక్తంచేశారు. ఈసందర్భంగా ప్రధానిగా చివరి మిాడియా సమావేశంలో ఆయన అన్న మాటలను గుర్తేచేసుకున్నారు. "సమకాలీన మిాడియా లేదా పారమోంట్లో

ప్రతివహ్ని పారీల్ కంబే ఈ చరిత్ర నామై దయ చూపుతుందని నేను నిజాయతీగా నమ్ముతున్నా అని 2014లో మనోహన్ సింగ్ అన్నారు. సరిగ్గా పెడేళ్ళ తర్వాత ఆ మాటలు నిజమని ఇప్పటికే నిరూపించారని శచిధరూర్ రాసుకొచ్చారు. 2014 జనవరి తిన నాటి ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మిాడియా సమావేశం నిర్వహించారు. ఆ సమయంలో జాతీయ మిాడియా విలేకరి ఒకరు ఆయనను ఓ ప్రశ్న అడిగారు. 'కొన్ని సందర్భాల్లో మిారు పని చేయడానికి నిరాకరించారని, మిా మంత్రులను నియంత్రించుకోలేక పోతున్నారని ప్రవారం జరుగుతోంది. దీనిపై మిా స్పందన ఏంటని మనోహన్ ను ప్రశ్నించారు. దీనికి ఆయన స్పందిస్తూ.. సమకాలీన మిాడియా లేదా పార్లమెంటలో ప్రతివహ్ని పారీల్ కంబే ఈ చరిత్ర నామై దయ చూపుతుందని నేను నిజాయతీగా నమ్ముతున్నా.. కొన్నిసిట్ వ్యవస్థలో జరిగే అన్ని విషయాలను నేను బయటపెట్టలేను. సంకీర్ణ పాలనలో నెలకొని పరిసితులు, ఇబ్బందులను దాటుకొని నేను చేయగలిగినంత ఉత్తమంగా పనిచేశానని బదులిచ్చారు. అయితే మనోహన్ ను పడేవేడే విమర్శించిన మౌద్దీ మాత్రం.. ఇప్పుడు ఎన్ని విమర్శలు వచ్చినా మౌనంగా ఉండడం గమనించవచ్చు.

మన్సోవాన్తీ విడబ్లియరాని బంధం

ఇరుదేశాల బంధం బల్సిపేతం.. అగ్రరాజ్యం అమెరికా నివాహ

మూడుట్టి, (ప్రార్థన సూర్యుడు): ప్రమథు ఆర్కివేష్ట, భారత మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మృతిపథుల్లో అగ్రజాయం అమెరికా సంతాపం వ్యక్తం చేసింది. మూవెన్-భారత వ్యవహర్తక భాగస్వామ్యం బలీపేతున్న చేయడంలో మనోహన్ సింగ్ గేర్ట్ ఛాపియన్ అని కొనియాడింది. ఈ మేరకు యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆక్రమటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఆంటోనీ బ్లింకెన్ ఒక ప్రకటన విడుదల చేశారు. గత రెండు రూట్స్‌లలో భారత్, అమెరికా మర్యాద అధునాతన సంబంధానికి పునాది యడకంలో డాక్టర్ సింగ్ సహకారాన్ని ఈ సందర్భంగా ఆయన గుర్తు చేశారు. మాజీ ప్రధానమంత్రి డాక్టర్ మనోహన్ సింగ్ మరణించినందుకు భారతదేశ జాలకు యునైటెడ్ స్టేట్స్ వ్యాపయ్యాక సంతాపాన్ని తెలియజేస్తోంది. యూఎన్-భారత వ్యవహర్తక భాగస్వామ్యం మరింత బలపరిష్ఠ వారిలో మనోహన్ సింగ్ ఒకరు. భారత దేశ అభివృద్ధికి ఆయన గొప్ప పునాదులు వేశారు. యూఎన్-ఆందియా పోర అణు సహకార ఒప్పండాన్ని ముందుకు తీసుకొక్కడంలో మనోహన్ సింగ్ కీలకంగా వ్యవహరించారు. ఈ ఒప్పందం భారత్ అమెరికాల మర్యాద బంధాన్ని మరింత దృఢంగా చేసింది. ఆర్కి సంస్కరణలతో భారత గవంతమైన ఆర్కిక వ్యాధికి దోషాదవడిన మనోహన్ సింగ్ ఎప్పతికి గుర్తు ఉండిపోతారు. ఇందియా, యునైటెడ్ స్టేట్స్ మర్యాద సంబంధాలను బలోపేతం యడం కోసం క్షీపి చేసిన మనోహన్ సింగ్ అంతిష్టభావాన్ని ఎల్లప్పుడూ గుర్తుంచుకుంటాఁ' అని పేర్కొన్నారు. సరికుత్త ఆర్కి సంస్కరణలతో దేశానికి దిశ, శచ్చాపిన ప్రధానిగా మనోహన్ సింగ్ను ఈ చరిత్ర ఎన్నికీల్లో గుర్తుంచుకుంటాంది. ఇక, ఆయన హాయాంలో అమెరికాతో జరిగిన అణుఖప్పందం పేనుంచలనమే..! కాంగ్రెస్ అగ్ర నాయకురాలు సోనియాగాంథి సహస్ర సౌంట పార్టీ నుంచే తీవ్ర వ్యక్తిగత వచ్చినా రానిషై అయిన (ఓటీపిఐర్టచీ నూతినిఱ) ర్యంగా ముందుకొల్చారు. తన మైనార్టీ ప్రభుత్వానికి వాపవక్కాలు మర్దతు ఉపసంహరించుకొని పోవ్వరికలు జారీ చేసినా వెరవకుండా 2008లో గ్రాజ్యుల్తో అణుఖప్పందం చేసుకొన్నారు. అందుకేనేమో.. నాటి అమెరికా అర్థాట్టడు ఒబామా కు ఈయనంబే ప్రత్యేక అభిమానం. ఈ ఒప్పందం కుదిరిన ఒడేళ తర్వాత కెనడాలోని టూరంలో వేదికగా జీ20 సదస్సు జరిగింది. ఈ సందర్భంగా ఒబామా మాట్లాడుతూ మనోహన్వా ప్రశంసలు కురిపించారు.

మన్సోహన్ హాయాంలో చారిత్రక నిర్దయాలు

సమాచారహక్కు చట్టం...ఉపాధి హరిమిం

విశ్వాస గులంపు కార్య అధార్కు శ్రీకారం

మూ జీ ప్రధాని, ప్రముఖ ఆరికవేత్త మనోహన్ సింగ్ భారత ఆరిక విధానాలపై చెరగి ముద్రించేశారు. ఆర్థిక సంక్షేభం నుంచి భారతీయ గృహక్కించడమే కాకుండా, ప్రపంచంలో వేగంగా వృద్ధి చెందుతను ఆరిక వ్యవస్థలో ఒకటిగా దేశాన్ని నిలిపారు. ప్రధానిగా వచ్చే సేవలందించిన ఆయన దేశ చరిత్రలో ఎన్నో కలినపైన నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. దేశాభివృద్ధిలో తనడైన ముద్ర వేశారు. దేశానికి సరికొత్త దశ, దిశ చూపిన ప్రధానిగా చరిత్రలో నిఖిలిపియారు. 2004 నుంచి 2014 వరకు భారత ప్రధానిగా సేవలందించిన మనోహన్ సింగ్ మొదటి పర్యాయంలోనే దేశంలో ఎన్నో సంస్కరణలను తీసుకొచ్చారు. ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన ప్రతి సమాచారాన్ని తెలుసుకునే హక్కు సామాన్యులకు ఉండాలనే లక్ష్మీతో సమాచార హక్కు చట్టాన్ని తెల్పారు. గ్రామాణ ప్రజలకు వ్యవసాయితర ఉపాధి కల్పించాలనే ఉద్దేశంతో చారిత్రక ఉపాధి హోమి పథకానికి శ్రీకారం చుట్టారు. ప్రతి శాయికి ఒక విశ్ిష్ట గుర్తింపు సంఘ ఉండాలని అధార్ వ్యవస్థను తీసుకొచ్చారు. గ్రామాణ ప్రజల ఆరోగ్యం కోసం నేపసన రూర్ల హెల్ప్ మిపస్ చేపటారు. మనోహన్ సింగ్ పాలనాకాలంలోనే దేశంలో 3జీ, 4జీ సేవల ప్రారంభంతో మొబైల్ సాంకేతిక విప్పవం ఊపందుకుంది. ప్రైవేటు పారశాలల్లోనూ కొందరు పేద విద్యార్థులకు ఉచితంగా చదువుకునేలా నిఱబంధనలు రూపొందించింది సామాన్యాడి చేతికి పాశుపత్రాస్తంలంబి సమాచార హక్కును అందించింది. దేశంలో 3 కోట్ల మంది చిన్న, సన్నకారు తైతులకు రూ. 72 వేల కోట్ల రుషమాటీ చేసిన ఘనత మనోహన్ ప్రభుత్వానికి దక్కుతుంది. మనోహన్ ప్రభుత్వంలో దేశంలో జిరిగిన మార్పులను గుర్తించిన ప్రజలు 2009లో మరోసారి యూపీలీ ప్రభుత్వానికి అవకాశం ఇచ్చారు. 2009 మే 22న మనోహన్ సింగ్ రెండోసారి ప్రధానిగా బార్డుతలు చేపట్టారు. పైకి మృదుస్ఫూర్చావిలా కనిపించినా దేశం కోసం తీసుకునే నిర్ణయాల్లో అత్యుత్త కలిసంగా వ్యపహారించారు. ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా తెలంగాణ ఏర్పాటు, ఉపాధి హోమి పథకం ప్రారంభం వంటి ఎన్నో కీలక పరిణామాలు ఆయన ప్రధానిగా ఉన్నప్పుడే చోటుచేసుకున్నాయి. 2008లో చారిత్రాత్మకమైన భారతదేశం-అమరికా పోర అఱు ఒప్పండాపై సంతకం చేశారు. భారతదేశం ప్రపంచ అఱు మార్కెట్లకోపి ప్రవేశించానికి, ఇంధన సంక్షోధాన్ని అధిగమించడానికి ఈ ఒప్పండం దోషపడింది. యూపీలీ ప్రభుత్వానికి బయలీ నుంచి మర్యాదతీభీన లెప్పి పాటీలు ఈ ఒప్పండాన్ని తీపంగా వ్యక్తికించాయి. మద్దతు ఉపసంహారించుకున్నాయి. అయినా మనోహన్ సింగ్ ఎక్కడా వెనక్కి తగ్గలేదు. అవసరమైతే ప్రధాని పదవికి రాజీనామా చేసేందుకు కూడా సిద్ధమయ్యారు.

ఆర్ಥిక విధానాలపై మనోహన్‌ది చెరగని ముద్ర

భూ రత ఆర్టిక విధానాలపై మనోహన్ సింగ్ చెరగని ముద్ర వేశారు. ఆర్టిక గవర్నర్గా, ప్లానిగ్ కమిషన్ వైన్ కైర్యాన్గా, కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిగా, ప్రధానమంత్రిగా అయిన తీసుకున్న నిర్జయాలతో ఆధునిక ప్రపంచంలో భారత్తును ఒక బలమైన ఆర్థిక శక్తిగా నిలబడేలా చేశారు. నమయం వచ్చినప్పుడు ఏ శక్తి ఆపటదే. ప్రపంచంలో భారత్తు కీలక ఆర్థిక శక్తిగా అవతరించడం అన్నది అలాంటి ఆలోచనే అని నేనీ సభకు చెప్పాలనుకుంటున్నా అంటూ 1991లో కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిగా తొలి బడెట్ ప్రసంగంలో ఆయన చేసిన వ్యాఖ్యలు బాగా ప్రామర్యం పొందాయి. ఆర్థిక వ్యవస్థను సరళీకరించి భారతదేశం ప్రపంచంలోనే ఆర్థిక సూపర్ పవర్గా మారాదానికి మార్గం సుగమం చేసిన మనోహన్ సింగ్ మన పీఎస్ నరసింహ రావు చెక్కిన శిల్పమే. విద్యావేత్తగా, ఆర్థికవేత్తగా మనోహన్ తనదైన ముద్ర వేశారు. ఆర్థిక రంగంలో ఆయన అసుభవం, జ్ఞానంతో ఎన్నో గొప్ప అవకాశాలు అయినను వెతక్కుంటూ వచ్చాయి. 1991లో దేశం కలివున్న ఆర్థిక సంక్లోభాన్ని ఎదుర్కొంటున్న నమయంలో ప్రధానిగా ఎన్నికన పీఎస్ నరసింహరావు ఆర్థిక గవర్నర్గా ఉన్న మనోహన్ సింగ్కు అనూహృతంగా తన క్యాబినెట్లో చోటు కల్పించి ఆర్థిక మంత్రిని చేశారు. దేశాన్ని ఆర్థిక సంక్లోభం సుంచి బయటవడేనే కీలక భాధ్యతను అప్పించారు. ఈ నమయంలోనే దేశంలో ఆర్థిక సంస్కరణలకు, సరళతర విధానాలకు మనోహన్ సింగ్ శ్రీకారం చుట్టారు. దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థకు కొత్త దిశను చూపించారు. ఆర్థిక సంక్లోభం సుంచి భారత్తును గృత్కీయంచడమే కాకుండా, ప్రపంచంలో వేగంగా వుద్ది చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఒకటిగా దేశాన్ని నిలిపారు. 1992లో పీఎస్, మనోహన్ సింగ్ కలిసి ప్రవేశపెట్టిన ఆర్థిక సంస్కరణలే ప్రపంచంలో మన దేశం తల్పత్కుని నిలబడేలా చేశాయని ఆర్థిక రంగి నిపుణులు బెటుతుంచారు. 2004 సుంచి 2014 వరకు భారత ప్రధానిగా సేవలందించిన మనోహన్ సింగ్ దేశంలో ఎన్నో సంస్కరణలను తీసుకొచ్చారు. పైకి వ్యధస్సుభావిలా కనిపించినా దేశం కొసం తీసుకునే నిర్జయాల్లో అత్యంత కలించా వ్యవహారించారు మనోహన్ సింగ్. 2008లో చారితాత్మకమైన భారతదేశం-అమెరికా పొర అణు ఒప్పండంపై సంతకం చేశారు మనోహన్ సింగ్. భారతదేశం ప్రపంచ అణు మార్కెట్లకి ప్రవేశించడానికి, ఇంధన సంక్లోభాన్ని అధిగమించడానికి ఈ ఒప్పండం దోహదపడింది. యూపీలి ప్రభుత్వానికి బయటి నుంచి మర్యాదిచ్ఛిన లెప్పె పార్టీలు ఈ ఒప్పండాన్ని తీపంగా వ్యక్తించాయి. వర్షాలు ఉపసంహారించుకున్నాయి. అయినా మనోహన్ సింగ్ వెనక్కి తగ్గలేదు. ఆవసరమైతే ప్రధాని పదవికి రాజీనామా చేసేందుకు కూడా సిదుమయ్యారు.